

SZARVASI ÚJSÁG.

Képes hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI AR:

Egész évre . . . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . . . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, **vasárnap.**

Az előfizetési pénzek, úgy a lap szellemi részét
illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra
küldendők.

A nyit-térben minden garmondsor díja 20 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyom-
dai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket el-
fogad Mudrony és György hirdetési irodája Barátok
tere 3. sz. Athenaeum I emelet; továbbá A. V.
Goldberger, servitater 3. sz. a.

A földadó.

A földadó-kataszter kijavításáról szóló törvény alapján a kiigazítások országszerte befejeztettek, s a földadó most ezek alapján vettetik ki mindaddig, míg az állandó s munkába vett kataszter be nem fejeztetik, illetőleg elkészülni nem fog.

A törvény, ha jól hajtatik végrehajtó, de rossz a törvény, sőt a rossznál is rosszabb, ha rosszul hajtják végre.

Földadó katasztert rövid idő alatt, gyorsan, hamarosan és tetszés szerint készíteni nem lehet, és ezért nem az ellen teszünk mi észrevételt, hogy az állannak sokba kerül. — hanem igen is az ellenteszünk észrevételt, hogy a tiszta jövedelem kiszámítása oly túlesigázott, hogy az nézetünk szerint meg nem állhat.

Ha már egyszer állandó és új kataszter készíttetik, szükséges, hogy aza valót és igazat tüntesse fel.

A most elkészítendő kataszternek 25—30 évig kell megállani, — és ha egyszer elkészült, azon egy könnyedén nem váltathatunk.

A községek előjáróinak tehát most kell a község érdekeire és az igazságra vigyázni. Ha az örökösést most elmulasztják, azt a terhet, mely a községre és egyes lakosokra nehezedik, nemcsak ők viselik, de utódaik is, bármily súlyos és igazságtalan létszen is.

Az, ha valjon valamely földbirtok tiszta jövedelme, helyesen van-e felvéve, három söt négyszeres vizsgálaton fog keresztül menni.

Első sorban megvizsgálja azt a kormány által kinevezett kataszteri biztos, a járási becselő biztossal egyetemben. E két közeg együtt és egyetértve és egymást ellenőrizve, készíti el a földek osztályozását s tiszta jövedelmi tervezetet. Egyuttal ezek végezik az osztályba sorozást.

Hét osztály állítottatott fel. Hogy valamely darab lirtok vagy annak mekkora része soroztassék be, az egyik vagy másik osztályba, az a fentnevezett két közeg osztályozásától függ.

Ezen munkálat voltaképen hivatalból készül s öregéből-nagyjából épen most van munka alatt.

Hiszünk, hogy hasznos szolgálatot teszünk akkor, midőn a községi előjáróság, de különösen a községi jegyzők figyelmét felhívjuk arra, hogy a kataszter alapját képező osztályozási munkálat épen most készül.

A községi előjáróságnak e munkálat készítésébe nincs ugyan joga egyenesen beleszólni, de jó tanácsával, felvilágosításával, adataival, megjegyzéseivel segítheti a becselőbiztosokat és járási becselőket s hozzá járulhat ahhoz, hogy ezek munkája jó, czélszerű, alapos és igazságos legyen.

De különben is kötelessége a községi előjáróságnak és a jegyzőknek, ellenőrizni e közegeket, nehogy e szántóföldek, rétek és kertek, szőlők és kaszálók tiszta jövedelmét túlesigázzák.

Tehát a községi előjáróságnak és jegyzőknek részen kell állaniok, habár a felszólamlás hivatalos ideje és módja ma még el nem érkezett — mert igen sok helyen a kormányközegek is, a talaj és helyi viszonyokkal ismerősek nem lévén, úgy egész községeknek, mint egyes lakosoknak tetemes megterheltetését eszközölhetik.

Jegyezzük meg, hogy a másodfoku vizsgálat és ellenőrzés feladatát a járási bizottság, a harmadfokút a kerületi s a negyedfokut, az országos földadó bizottság végzi. — Mind e bizottságok, ha kötelességüket akarják teljesíteni, községenként, járásonként, kerületenként, sőt szükség esetén egyes birtokként

és szigorúan megvizsgálják, vajon a becslők jól alaposan, igazságosan s arányosan vették-e fel a birtok tiszta jövedelmét.

Munkájuk nem lesz könnyű, sőt nagyon is nehéz, ha komolyan veszik.

De munkájukat jelentékenyen megkönnyítheti a községi előjáróság, ha vigyáz a község és gazdaközönség érdekeire s különösen az igazságra, mi abban áll, hogy a szomszéd birtokos, szomszéd község, szomszéd járás, hasonló természetű és jövedelmű földje, se magasabb, se alacsonyabb tiszta jövedelem alá ne vétessék mint saját községüké.

Ha már minden föld osztályoztatott országszerte, ha már minden osztálybeli földnek kimunkáltatott tiszta jövedelme s minden birtokosnak minden birtokáról kijelöltetett, hogy az ő birtoka, melyik osztályba tartozik, mondom, midőn ezt mind elvégezte az országos bizottság, csak akkor kerül a sor az egyes birtokosokra, hogy a munkálatok ellen esetleg felszólaljanak. Hogy mikor történhet ez, az a jövő dolga. — Közelébb talán megkezdődik a parcellánkénti osztályozás is, tehát minden egyes birtokost figyelmeztessen az előjáróság, hogy künn legyen az osztályba sorozás alkalmával, hogy észrevételét már akkor megtehesse s arra nézve egyetértés jöhessen létre, a tulajdonos és becslők között, mert nem titkolhatjuk el aggodalmunkat, hogy a felszólamlás a munka befejezte után azért lesz kétes és bizonytalan, mert egyes birtokos panaszáért nagyon nehéz dolog lesz az egész országra készen álló mun-

kálatot, habár csak részben is bolygatni. Ezért kell a községeknek minden pillanatban érdekükre vigyázni.

Azon tiszta jövedelem kiszámítást melyet a kataszteri biztosok miniszteri utasítás folytán eszközöltek, figyelemmel kísértük. Nézetünk és tapasztalatunk szerint terhes, és a valódi tényállásnak meg nem felel. És ép ezért szükséges lesz annak módosítása.

A miniszter úr most vehet magának kellő tudomást, a kataszter helyes vagy nem helyes végrehajtásáról, azon bizottságtól, melyet összehívat. Ezen bizottság munkálatától illetőleg felvilágosításától fog függni minden.

Tehát azok, kik leginkább érdekelvők és a melletti szakértők, szóljanak a dologhoz. A kataszter helyes elkészítése az ország jó létére minden esetre nagy befolyással van.

Használjuk a sajtót, főleg ez úton lehet az eszméket tisztázni.

K. L.

Csarnok.

A szarvasi főgymnásium keletkezése, fejlődése s jelen állapota.

Vázolta: **Tatay István,**

igazgató.

(Folyt.)

Három évbe telt ugyanis, míg a már vigyázatosabb lett egyházmegye a keresett modernebb szellemű har-

T Á R S A.

A MEGHIVÓ.

— KARR ALFONZ farsangi rajza. —

Franciaiból.

MORAVCSIK GYULA.

A terem egy szögletében két férfi veti magát a pamlagra. Ragyujtanak hosszú szaru pipaikra es hajtogatják a sörös poharakat.

— Mi lett teged: Alfred, hogy egy szót sem szolsz?

— Engem? semmi, lesem szava dat.

— Akkor ugyan sokaig varhatsz.

— Egy érdekes kalandról gondolkozom.

— Nem lenne szives senhangon gondolkozni róla?

— Szivesen megtennem, de elbeszélésemben nagyon is fenyves szerepet viszek: félek, hogy ez a te állásodat irányomban nagyon lejjebbitené, sőt boszantana teged.

— Beszélj batran, majd csak a felet hiszem el.

— Nyolcz nap előtt meghívást kapok egy soireenra vagyis helyesebben mondva egy balra, mely e szerény szóval volt hirdetve: „Táncmulatság”. Az aláirt név ismeretlen volt előttem, — a meghívóval ragyujtottam . . . de engedd meg, hogy elebb a most kezemben levőt me tőmjem.

— Tessék

— Így ni. — Nehany nap mulva azonban unalmam-

ban mas gondolatok fo laltak el. „Lelkemre! szeretnék elmenni a balra. Mintha epen ma vol a? Igen, ma. Elmegyek.”

— Felöltözködöm, bérkocsit hivatok elő, és megérkezem a meghívóban kijelölt haz elé — tudod az a szép haz, melynek homlokzatan két remek szobor van, sokszor elmentünk előtte; — bejelentetem magamat, nevem meglette kellő hatást, köszöntöm a hazi asszonyt, aki pirul és zavarba jön latasomra. Fgy pillanatra egyedül maradok vele s ő így szól hozzam: „Ernö úr hívta önt meg; ne feledje el ezt? Ezzel elhagy engem és egy feleje küzeledő nőt fogad. — Ah, hat Ernő úr hívott meg engem; ki hát az az Ernő úr és mért hívott meg? Egy kövér úr jó felém: „Nincs tudomasa a buffetról vagy nem parancs ol semmit?” — Én meghajtom magamat s ő így folytatja: „Hol van Ernő ur, hadd köszönjöm meg neki, hogy önt meghívta. — Uram, én azt hiszem, a köszönet nyilvánítás kötelezettsége az én részemen van. — Hogy mennek ügyei? — Milyen ügyek? — Eh! hat azok a fontos ügyek! — Azok a fontos ügyek! . . . ah, azok jól, igen jól mennek. — Annál jobb. Latta már nőmet? — Volt szereneném őt üdvözölni. — Mondja csak kérem; ön szintén ugy van, mint Ernő?”

Erre a kérdésre végre csakugyan zavarba jöttem; hogy lehet, ki lehet az az Ernő? mindegy, merészen rá feleltem: „Némileg”.

Határozott felelet volt! — „Ugy értem, hogy ő sem-

madik tanárt, egyelőre csakis a harmas számnál maradást határozva el, meglette a vonalmas előadásu szépíróban. Vajda Péterben. Benne esendült meg először szarvasi tanszékről magyar lélek és szó a maga tisztaságában, mi új bájjal ifjította meg az intézetet, s ifjuságának nemzeti érzület alapján adott ideális irányt. Vajda nem volt ex professo gymnasiumi tanfőnök, de am a mi ek talajára lépett. — az a 40-es évek elején Zay Károly gróftól kezdeményezett Zay-Lgróczy rendszer szintén nem volt ex professo gymnasiumi tanrendszer. *) Erdeme e rendszernek, hogy nyelvünket megillető tananyag jogába helyezte, s a tudományokat abból a viszás alárendeltségből, melyszerint azok (pl. mathesis, fizika) nyelveknek, még pedig elég bosszantó anachronismussal főként a latinak begyakorló közegéül szolgáltak volt. önállóbbakká emelte ki, a reáléknak különösen bővebb tért engedve a koráblinál; de másfelől „a protestans szegénységgel” s ennek elavult gymnasium-eszméi hagyományával számolva és takarózva, meghagyá a szervezet mindazon fogyatkozásait és nyügeit, melyek az oktatást megbénítják vala, mint: a tanórák szám és képzettség szerint való elégtelenségét, a tanóráknak komolytalanul kicsi számát, a tudományok hasznossági szempontból, jobbjára encyklopaedikus apró adagokban való nyújtását; sőt a disciplicitásban tovább menve, a tantervet a réginél is inkább elvoná a gymnasiumi humanistikus képzésnek történelmileg adott központját: a filológiát. De Vajda, éppen mert másnemű előképzéssel jött, és nem hozta magával azt a szakszerűen gymnasiumi céltudatot, melyet hozott pl. a két évvel utóbbőneki s a mar ekkor hírneves Ballagi Mórna k oldalára állított Petz Gyula, annyival kevésbbé találta magát

*) Ezt illusztrálják az akkori bizonyítvány-könyv rovatai, hol a vallás után első helyen látjuk az algebra-t, legvégül a remekírókat (legfeljebb heti 2—3 órában) görögöt éppen nem.

mire sem használható; nem játszik, nem tánczol. — Én édes örömet tánczolnék, és ha nem kellene félnem, hogy mar későn jöttem, bátorzkodnám a hazi asszonyt felkérni. — Valóban tánczkönyve aligha nem már tele van írva nevekkel: de néhány négyest m'ndig fenn szokott tartani azon későn jövők számára, kiket kegyeiben részesíteni szokott. A hazi asszonyhoz vezetett, aki így szólt hozzám: Ne feledje el, hogy második négyesemet önnek ígértem! — De hat mit mondott ön akkor nekem? — kérdé a kövér ur. — Felszólítottam ő nagyságát, de ő hir elen elhagyott s így nem érthettem válaszát. — Lám, nélkülem, mily szep dolgot követett volna el! De ön most már el van fo lalva: elhagyom önt. Ha találkozik Ernővel, kérem mondja meg neki, hogy beszélni szeretnék vele!

Itt vagyok egy új világ közepette — és rendezni kezdem gondolatimat. Mindenki ismer itt engem és én senkit sem ismerek! Ah, mi ez ismét? a hazi asszony hivat? beszélni akar velem! megyek. Mit szóljak majd neki? ha legalább tudnám, ki az az Ernő. A zene felhangzik; kezdődik tánczom. A hazi asszony harmincz éves, esinos, elég szep termettel. Az első részt szótlanul vegezzük el: az „etée” alatt, amíg mi a helyünkön maradtunk, megszólít! — Férjemre nézve nincs semmi veszély; de nem gondolt ön Ernőre? ő nem tud semmit, amint ön azt elképzelteti magának; ő igazi barát, hű és nemes, de ki előtt en megis pirulnék. De hisz felvilágosítással tartozunk egymasnak, semmi egyebbel. Beszéljen tehát.

Szerencsére rank jött a sor az „etében.” Mire ismét hely üekre jutottunk, elfelejtette azt, hogy az imént kér-

ellentétben is a rendszerrel, és így ennek reflexiótlanul értékesítve jó tulajdonságait, felszínre sem hagyá merülni: benső mivolta szerint a rendszer maga mennyire farthatatlan. A magyarban művész, több új nyelvek irodalmában jártas, a természettudomány nem egy ágában jártas lévén, műérzéke s az ifjuság iránti szeretet által irányoztatva, értette a tananyagokat találóan megválasztani s azoknak ugy szelleme, mint idoma által a hallgatók egész jellemére gyakorolni nemesítő hatást. Így lett neve s az intézet neve együtt vonzóvá; így történt, hogy a patronatus az ő szavára negyedik tanáru — a bölcsészeti folyam felújításával Ballagit, majd — ennek ajánltával is és már az első theol. folyamnak is életbeléptetésével — Petzet állítá be; így, bár a társak érdemével is, az ő személyiségéhez van kötve a szarvasi fő gym. bővebb kifejlése és első virágkora. Ennek legnagyobb népességi létszáma: 189 — az ő halálévébe esik (1845), hogy a legot mutatkozó hanyatlás, bár ezt az élelelnü ifjú bölcsészutód: Greguss Ágost nem siker nélkül segíté pár éven át fenntartóztatni, fontosnak és elismeretnek együtt tüntesse fel a tisztán személyhez kötött megalapítást.

Egyébiránt, mikor a nemzet maga lép fel gondolatokat és tetteket, melyekben új kor inaugurálódik, tanulni és tanítani, — mikor minden régi rendszer recsegő romjai közül tömeg és szenvedély vállalkozik alkotni új társadalmat és új hazát, miként 48-ban látnuk: esoda-e, ha a közélet, a közszellem eme hevenyészve nevelő nagy iskolája mellett minden egyéb tudomány és tanoda, legalább a mig az események lezckéje le nem zúg, érdekét veszíti.

Ballaginak lemondása meg 1848 derekán, illetve más, az ő nagyszabásu tehetségéhez mértebb térére lett elszóllittatása és a két folyamú bölcsészeti osztálynak, mely még 1847-48-ban 49 hallgatót számlált volt, ideiglenes megszűnése, a kisebb ifjuság létszámának is apadása, Gregussnak egy esá-

dést intézett hozzám és így szólt: „Mindenekeiött, átadom önnek leveleit!” — En istenem, gondoltam magamban, én tudtommal semmi levelet sem irtam neki. Ő folytatja: „Semmi sem oly esztelen dolog, mint írni, én nem fogadok leveleket, s szerencse, hogy az önét is nem adtam át férjemnek. Nem akartam önnek felelni; azt hittem, jobb lesz az egészzet élő szóval tisztazni; de egyedül önnel, , , nem mertem azt tenni. Most itt vagyunk, nagy tarsaság közt; most merészebb vagyok. Ajtóm előtt szükségtelen elmennie többet; az tönkre tenne en-em!” — Ah! mikor én magam is rég óta nézegetek mar az ajtó felé. Mit tegyek most? Mindegy. Azt mondtam neki, hogy most, miután már elfogad engem, nem fogok többé ajtaja előtt ácsorogni s levelet sem írok neki többet, ha meg ngedi, hogy ezután beszélhetek vele . . .

Következő figura „P a s t o u r e l l e!”

„Hallgasson meg engem. Nem, nem egyezhetem bele, jobb lesz többé egymást többé nem látnunk, — én nekem férjem van . . . ön jól tudja azt . . . Szeretem és tisztelem kötelességeimet” (Ah, igen jól megy; amint egy no már kötelességnek nevezi férje iránti szeretetét, akkor nem kell kétségbe esni szerelme megnyerhetése miatt). — „Hogyan asszonyom, nem latni önt többé, miután már rég óta eresztéletemet önnek szenteltem, miután megszoktam már, gondolataimat ön felé irányozni és minden reményemet önbe vetni; nem, soha! ha nem akarja, hogy elmondjam önnek, hogy leírjam ön előtt szerelmem nagyságát, tiszsz fogom azt önnek levélben megírni; ha nem akarja, hogy lassam önt saját szári biztos által 1849. őszén történt elmozdítatlása. — Do-manoszky Endrénék, a jeles fiatal bölcsésznek lehangoló vi-

szonyok közti első föllépése (1850 elején) az *Organisations-Entwurf*-nak és ebben egy látszólag teljesíthetetlen követelménynek fölvetetése, a „lenni és nem lenni” közt habozó patronatusnak kapkodása, mely közt az élen állók képesítetlen tanerőket is készek beállítani, csak hogy számszaporítással fogják fel a privat intézetté nyilvánítás villá-

Szarvasra jövetel sem *Dománovszkyra* és *Petzre* nézve az, hogy itt maradjanak, mikor 1853-ban az újon szervezett Sopronba hivattak vala.

Azonban a patronatusból azok, kik az iskola anyagi és szellemi szervezetének hiányos voltát, miként azt fentebb már kiöntettem nem igen sejtik vala, — most a teremtetett új vi-

A vizözön.

Doreè G. illusztrált bibliájából.

mát, de melyet így sem háritottak el: az egyházmegye irtózása a terhektől, melyekkel a sürgetett ujjá szervezés járna, majdnem üres felső osztályok és aggasztólág lefokozott szellem, — imhol a 48 óta beállott körülmények és molivumok, melyek közt és miatt nem lünhetett fel kívánatosnak sem az idöközben meghívott *Talay Istvánra* nézve a

szonyok hatalma által kényszerítve, hinni kezdtek annak tart-
hatatlan voltában.

De megragadá mindinkább az egyházmegye jobbait, fő-
kép magas műveltségü papi rendét a termékeny *nemzeti*
gondolat, mely szerint különösen a felekezeti, még pedig
ugy rom. katolikus, mint protestans gymnasiumok, ha ható

képességüket fejlesztjük és tanszökeiket szép esendben hazafiakkal töltjük be. gondviselés nyújtotta eszközök (sas est et ab hoste doceri) arra, hogy fajunk ereje tudományosabb kiképzetés által hatványoztassék és kapcsolatosan ápolatván magyar nyelv és ébren tartatván magyar öntudat, egy nemzeti feltámadás feltételei biztosítottassanak. És e gondolat nemcsak azokban dobbant meg, kikre a nép mint vezéreire figyelt vala, de mondhatni, névszerint itt Békésben, magának a népnek, értve a tót ajkát is, kelé'yében mint vallásos, tenni — áldozni örvendő-érzület elti, kivált miután a feltett egyházi autonómia motívuma is összeforrt vele. És ezt nem úgy emelem ki, mint elszigetelten itt Békésben, vagy az a földön észlehetett időtűneményt: de szeretném a legintenzívebb magyar érzelem eme hallgatag koráról, a Bach-korszakot értem, a történetíróktól is méltatva és megörökítve tudni, miként az akkori passiv resistentia rendszeröntő negatíójának meggyéjét csak egy igenlő, csak egy a jövőre is kimagasló alkotással léptük túl, azzal, hogy szereztünk hatalmas gymnasiumokat, még pedig majdnem merőben magyar erőkből, s olyanokból, kik a 48—9-iki harcokban is szerepeltek volt.

(Vége köv.)

H I R E K.

— **Takarékpénztárunk** évi rendes közgyűlése f. hó 16-án tartatott meg. Az igazgatói jelentés azon örvendetes tényről tett tanúságot, hogy a pénztárüzlet üzlethelye az évről-évre gyarapodik. Az ezidei osztalék részvényenként 9 frt 90 krt tesz, mely összevág a befektetett tőke 28°,_o-t teszi, a mi ritka szép eredmény. — Ugyan e közgyűlésen az intézeti pénztárnok és titkár fizetése 100—100 frttal emeltetett.

— **A huszárság** azon százada, mely jelenleg Csabán van

házában, úgy az ön ajtajával szemközt állva fogom egész életemet eltölteni... — „Uram, ön megijeszt engem, szavai elrémitenek!” — Hogyan? hát ez azaz érzélem, amit én oly nagy szerelem, oly benső tisztelet után öntől érdelek? — „Ki mondta önnek azt, hogy csupán így érzek ön iránt? — de lassan, nem tehetek mást, a nélkül, hogy megitélnének... óh én szerencsétlen vagyok.”

A négyes után helyére vezettem őt és így szóltam hozzá: „Gondoljon az ajtajával szemközt lévő sarokra! — Ő mosolygott (nem volt hát szerencsétlen) és én elvesztem szemem elől a tömegben. Mindenütt igyekezem felkutatni a titkot, ami engem idehozott; ki az az Ernő s mily összefüggés van közte s a dolog közt? Bármiként legyen is, igen kellemesnek találtam a mulatságot s elhatároztam, hogy addig megyek amíg lehet. A házi asszony azt mondta, hogy három másnak ígért négyes után ismét velem tánczol. Ujra felvetjük a beszélgetés fonálát. „Asszonyom, én még mindig gondolok ígéreteimre.” Én szinte uram, de ön elrémit engem. — Tiltsa meg azt tennem, asszonyom. — Óh igen, meg fogom azt tenni. — Köszönöm, asszonyom. — Mit, uram? — Az engedélyt, asszonyom, hogy bármikor elmehetek önt meglátogatni. — Valóban, ön épen úgy meglátogathat engem, mint husz más férfi, akik házuk látogatói: — de ismételve kérem levelében tett szavait.”

Ujabb zavar. Mit mondhattam én levelemben. Mindegy, nem kell habozni. „Esküszöm, asszonyom, szerelmemre, hogy az igaz.”

Ő mosolygott. — „Valóban önnek elragadó eszközei vannak arra, hogy engem bizalmassá tegyen saját maga

elszállásolva, nem mint tervezve volt mártius 1-én, hanem csak május 1-én jön városunkba, mely időben vasutunk már át lesz adva a forgalomnak. A huszárszázad két évig fog városunkban tartózkodni.

— **Társas életünknek** egyik kiválóan kellemes mozzanatát képezte azon fényes estély, melyet több családdal egyesülten tek. Salacz Ferenczné úrhölgy rendezett f. hó 14-én, a Reguly-féle ház termeiben. — A t. háziasszony mindenkit lebilincselő szeretetreméltó modora, a nagy számmal jelen volt szépek vonzó köre: az estélyt feledhetlenné tevék a jelen voltak emlékében. Volt is kedv olyan, hogy még másnap délfelé is járta a táncz, melynek csak a déli harangszó vetett véget. Az estély népeesség tekintetében bármely nagyobb szabású bálal versenyzett.

— **Értesítés.** Alulírott építő bizottság ezennel köztudomásra hozza, hogy ajánlatokat azon építőmester uraktól kik imaházunk építése iránt vállalkozási szándékukat e helyütt nyilvánítták, de ajánlataikat még e mai napig be nem adták, tovább el nem fogad. További határozatait szintén köztudomásra hozandja e bizottság. Szarvas, 1880. febr. 20. A szarvasi orth. izr. hitközség építőbizottsága.

— **Verhovay** Gyula egészsége, mint halljuk, annyira helyre állott, hogy talán már a jövő héten átveheti lapja szerkesztését.

Ritka falu. Magyarországon Bácsvármegyében fekszik Feketehegy községe, mely az országban ritkítja párját, s lakóit az irigylés tárgyává teszi. Nincs is ott adóhátralék, nem tudja az a becsületes feketehegyi ember, hogy néz ki az adóvégrehajtó, nem is várja meg a terminust, hogy bevigye az adóját, akkor már el is felejtette, hogy fizetett. Ennek a falunak a derék népét az isten a sok német közé ékelte; s ez emberül megállja helyét nemzetiség tekintetében, holott szokása a magyarnak, hogy szívesen enged a németnek, németül beszél, ha öt magyar közt maga van is a sváb. De biz

irant! — Hogyan hát félre ért? Esküszöm arra, ami legbecsesebb előttem. Nem értem önt uram, ön szerelmére esküszik, hogy többé nem szól nekem szerelemről. (Ah! ez volt hát a levélben!) — Hallgasson meg, asszonyom. Nem akarom önt megcsalni; azt fogom mondani, amit ön akar; de ne feledje el, hogy van egy oldala a dolognak, ahol mindenre azt mondom: én szeretem önt! — De hát hogy leszünk akkor Ernővel? (Végre már Ernő!) — Mit törődöm én Ernővel? — Annál többlet törődöm én; meg kell őt szelidíteni. — Majd elintézem én azt. — Annál jobb! — Igen, de nem ismerem őt! — Hogyan, nem ismeri őt! Nem volt önnél a meghívót átadni? — A meghívót úgy kaptam, hogy nem tudtam, ki hozta. — Ő azt mondta nekem, hogy önt jól ismeri. — Én meg senkit sem ismerek, akit Ernőnek hívnak.”

Végre, kedves barátom, — egy kényyszerű csevegésben — megtudtam egy csomó titkot s egy más csomót magam találtam el. Hölgyem engem hétszer vagy nyolcszor látott ajtaja előtt állni, amint a szobrokat nézegettem. Ugyanazon időben kapott két szerelmes levelet, miknek egyikében következő phrasis volt: „Éltem legédesebb pillanatai azok, miket azon hely szemléletében töltök el, ahol ön van, asszonyom.” Természetesen azt kel e hinnie, hogy én vagyok az az ábránd s szerelmes. Pár nap múlva, mid n egy barátnőjével kikocsizott, engem megláttak, mire a barátnő így kiáltott fel: — „Ah! de Bussault Alfréd ur! — Ki? az a fiatal ember? — Igen, ismeri őt? — Nem, és ön ismeri? — Egy ifju művész — tehetséges, reménydus fiatal ember, — érdekes és előkelő alak...”

a feketehegyi emberre nem ragad német szó, sőt a német magyarosodik tőle. Ilyen község kellene sok nekünk.

— **Az ugynevezett „Mátyási vásár“** javában áll városunkban, s a kereslet főleg igavonó állatok felé irányul, melyek középarakon kelnek. — A belső vásár — a kedvező idő folytán — szintén élénk forgalmat mutat.

— **A szarvasi postahival** forgalmi kimutatása 1879-ik évről. 1) Továbbítottnak: Egyszerű és hivatalos levél 53.800, levelező lap 13.200, ajánlott, jkönyv szerint 4.300, hírlap, kimutatás szerint 6.960, összesen 78.260 drb. Pénzeslevél és csomag, 8.900 drb, főösszeg 87.160 drb. 2) Kézbesített: Egyszerű levelező lap, ármintha, kereszkötés, hivatalos 75.600 drb, hírlap naponként 120 példány 42.200 drb, összesen 117.800 drb. Pénzes levél és csomag 13.370, összesen 131.170 drb. 3) Pénztári forgalom. Bevétel: Levélporto 193 frt 2 kr, levéljegy 3432 frt 40 kr, kocsipostaportó 4523 frt 23 kr, utalvány 120.589 frt 40 kr, utánvétel 35817 frt 5 kr, összesen 164.555 frt 10 kr. Kiadás: Utalvány kifizetés 34.857 frt 86 kr, utánvétel 2315 frt 13 kr, különféle kiadás 2282 frt 11 kr, beszolgáltatott 125.100 frt. Merleg 164.555 frt 10 kr. Kelt Szarvason, 1880 febr. 20. Polezer János, m. kir. postakezelő.

Orosházán február 14-én a kaszinóban hangversenyvel egybekötött estély tartatott. A hangversenyen közreműködtek: Blanez Mórné, Kalmár Irma, dr. László Elekné, és Prág Józsefné urnők zongorán, — dr. Haasz Soma ur hegedűn, Deési Béla ur fuvolán; Vangyel Sándor ur énekkel, Veres József ur felolvasással; e mellett a kaszinói dalkar két énekrészt adott elő. A hangverseny köztetszést aratott. Az ezt követő táncszámla kitűnően sikerült, s igen népes volt. Az estély a kaszinói könyvtár javára 60 frtot jövedelmezett.

— **Hymen.** Reiner Béla birtokos közelebb jegyezte el B.-Csabán Biener Ejel kisasszonyt.

Elég, elég, Alfréd. Honnan tudod te ezen beszélgetést? — vágott közbe a hallgató.

— Csak úgy gondolom.

— Ah, igen. Értelek.

Nem akart nekem írni; amint mondta, merészebb a salonban, sokak jelenlétében; meg kell hívni engem egy soiréere. De hogyan? Par nap mulva társalgás közben szóba hozza a jeles fiatal művészt. Ernő ur — egy tehetséges segédférj, kinek szerelmi vallomárait szokásból, unalomból hallgatják végig — Ernő urnak az a mániája, hogy azt szereti állítani, hogy mindenkivel ismerős, bárki jöjjön is szóba; most is felszólalt: Ah, Bussault ur! ismerem. — Hozza t'el egy soiree-ra; de vallja magára a dolgot, különösen ferjem előtt! — Jól van, elhozom őt; egy meghívót kérek ferjétől egy barátom számára. Ernő ur, aki nem ismer engem, a levelet egyszerűen elküldi hozzam. Családi ügyei miatt el kellett utaznia Parisból par napra. Végre en megkaptam az engedélyt, hogy egy negyedórat hölgyemmel töltsék; csupán egy negyed órat! De nem fogadott el. Gyengelkedik — és bezarkozott szobájába.

— Értem tehát szórakozottságodat; de mind ez előtttem kissé valószínűtlen. Őszintén szólva, mond meg, mi képezi a czafrangot történetkedben és mi igaz benne.

— Nos jól van. Ime a csupasz igazság, minden disz nélkül.

Egy meghívó levélre gondoltam, mely X. asszonyhoz szolt, akit nem ismer k... s ez ámulatba ejtett: azért voltam szótlán. A soirée tegnapelőttre volt és amit itt magamban kigondoltam s amit most neked is elbeszéltem, az t a l a n m e g t ö r t é n t v o l n a, h a v o ' n a f e k e t e r u h a m és elmehettem volna a soireera.

— **Öcsödön** a ref. egyház a közkiválasztásnak megfelelőleg egy különálló fi-iskolát állít fel. — Ugyanott a Gát Imre elhalálozása folytán megürült rektori állomás ideiglenesen Miklósi Lajos okl. tanító urral töltetett be.

— **A b.-csabai** takarékpénztár évi közgyűlését f. hó 15-ikén tartá meg. — A pénztárat tartalékalapja az idei nyeménnyel 18,203 frt 24 kr-ra emeltetett. Az évi osztalék 7 frtban állapítatott meg részvényenként, mi a befizetett alap-tőke 14%-át teszi.

— **A katonasorozás** városunkban mártius 18-án fog megtartatni. A sorozáshoz polgári elnökül az alispán akadályoztatása esetére Kollár János megyebizottsági tag, tiszti főorvosul pedig dr. Kovács István küldettek ki.

— **Pulszky Ferencz** mint kanonok. Egy nagyváradi megyei ismert plébános jó ideje érkezettnek látta idejét arra, hogy érdemei a nem épen rossz váradi kanonoksággal jutalmaztassanak és ki is fejezte üresedés alkalmával püspöke előtt ez irányban táplált jámbor óhajait. Püspöke mindannyiszor egy kis várakozásra biztatta a morbus canonicalisban szenvedő plébánost. Megürült közben egy stallum. Dr. Römer muzeumi őrt nevezik ki belé; megürül a második, ezt meg dr. Fraknoi, muzeumi könyvtárigazgató kapta; megürült a harmadik, ebbe meg Bubics Zsigmondot a muzeumi rézmetszvények őrt ültették. „Csak a legközelebbi vakanciáig várj fiam, szöla a püspök a kétségbeesett aspirans vigasztalására — akkor bizonyára te kapod meg a kanoniat! „Köszönöm Ezezellenziádnak! de a dolgok rendje szerint most már Pulszky F., muzeumi igazgató következik!“

— **A bolgár** f. fejedelem háztüznézőben. A bolgár fejedelem legközelebb Szt.-Pétervárra utazik s utjának nemesak politikai céljai vannak, de háztüznézési szándékkal is van egybekötve. A kiválasztott hölgy egy orosz tábornok leánya, kire a fejedelem szemel vetett még lajtinánt korábban. Akkor meg is kérte, de a tábornok kiesinyelte a porosz testőrség hadnagyát vőnek. Az elutasított kérő azonban azóta olyan kedvező „hivatalba“ jutott, hogy most már Bolgárország fejedelemének immáron sokkal kedvezőbb chanceai vannak a tábornok leányának elnyerésére, mint volt Battenberg herczegnek.

KÖZGAZDÁSZAT.

Felhívás!

Az aradi l. általános ipartársulat a versenyképesség emelése, a hazai ipar forgalmának növelése, másrészt a termelő és fogyasztó község közti szorosabb összeköttetés létesítése céljából az 1880. évi augusztus havának 8—15 napjain Aradon ipar, termény és háziipar kiállítását rendezend, melyben Aradváros, valamint Arad, Békéscsanád és Hunyadmegyék iparosai, gazdaszai s azon községe, mely a háziiparral foglalkozik, résztvehetnek tárgyaikkal.

A kiállítás 3 főcsoportra oszlik:

- a) kézműipar,
- b) gazdasági és termény-,
- c) háziipar kiállításra.

Kiállíthatók: 1) Banyatermékek, üveg, kő és vasipar cikkei, ásványok, ásványvizek, ércipar termékei.

2) Mindennemű kézműiparcikkek a háztartási és szép-művészeti ipar mind-ü ágából; rajzok, festmények stb.

3) gazdasági gépek és eszközök.

4) A fonó és szövőipar termékei, női kézimunkák, veszőfonás stb., szóval a szakszerűen és műkedvelésből üzött háziipar minden neme.

5. Mezőgazdasági és erdőtermények, a malomipar termékei, élelmiszerek, gyümölcsök, szesz és bor stb.

Felhívotnak ennél fogva mindazok, kik a felőlt területen az imént elisorolt foglalkozási ágak valamelyikében oly cikkeket termelnek, melyeket forgalomképesnek tartanak, miszerint bejelentéseiket annál inkább megtenni sziveskedjenek, mert a kiállítás fősúlypontja a mindennapi forgalomban előforduló és jelenleg nagyobbára külföldről hozott árucikkeknek kiszorítására s annak bebizonyítására van fektetve, hogy mindazt, a mire szükségünk van, előtudjuk magunk is állítani. E szerint a fényüzési iparcikkek s az ugynevezett remekek lehetőleg mellőzendők.

Bejelentések július vége ig tehetőek. Bejelentéskor térdíj fejében [ ] méteren aluli helyért 10 kr., minden [ ] méterért, vnlamint folyóméterért 20 kr. fizetendő.

A vegyesen alakítandó bizottság birálat alá veendi a tárgyakat és érdemérem, emlékérem és dicsérő okleveleket fog odaitélni.

Bővebb felvilágosítással szolgál a kiállítás iroda: Aradon az ipartársulati helyiségben.

Arad, 1880. febr. 5-én.

Ifj. Kristyósi János,

elnök.

E. Illés László,

titkár.

KÉPÜNKHÖZ.

Nincs illusztrátor, ki a bizarrt, a megkapóan rémleletest oly mesterileg tudná ecsetelni, mint Doreó Gusztáv, kinek bibliai képeiből mai számunk hozza a vizözönt. — Az emberek raja féreg-tömegként kúszik a magasabb pontokra a folyton emelkedő bőszaradat elől; a vadállatok a halálvész szorongató érzetében szeliden simulnak az emberekhez; mindenfelé rémület, vigasztalan kétségbeesés. — A háttérben ott leng Noé bárkája, vigasztalanul, mint egy sötét szemrehányás.

Talány.

pó

A megfejtők nevei közöltetni fognak.
Múlt számbeli régszeti talányunk megfejtése több jeles régsz szerint a következő:
„Piski sógor diós bélesteszik.”

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Sipos Soma.

Nyilt-tér. *)

A „Szarvasi Ujság” legközelebbi számában Balázsy Béla olv. egyleti elnök urtól megjelent czáfolat után, alig van valamit írnom, mert hiszen czáfolata, épen nekem ad igazat, de még is, hogy annál világosabban felderítessék az igazság, szükségesnek tartottam röviden reflectálni ama közleményre. Én ugyanis azt állítottam, hogy: az olvasó-egylet jan. 18-án tartott választmányi gyűlésében indítványba hozatott a részvét nyilatkozat küldés. Igaz, hogy a tisztelendő elnök ur az alelnökkel protestáltak a jegyzőkönyvbe vezetés ellen sat. És ez állításom igazságát Balázsy Béla olv. egyleti elnök ur igen hatalmas érveléssel akarja semmivé tenni, ezt írva: Tény az, hogy az elnökség protestál a politikai szagú tüntetés ellen. Az elnökség felelős az alapszabályok szerint az egyletben törtétekért; ha tehát felelős, van oka s joga a mennyiben rajta áll megakadályozni minden olyasmit a miért felelősséget nem vállal. Ezzel világosan kimondja azt, hogy a többség akarata nem juthatott jegyzőkönyvbe, (épen mint én állítottam) mert ő neki mint elnöknek ezt meg kelle akadályozni. Ugy látszik, hogy tisztelendő elnök ur a sic volo, sic jubeo, sic erit elvet valja. Továbbá elő áll Bakos Gyula olvasó-egyleti jegyző bizonyítványával, melyben ő is ugyancsak azt igazolja, mit én állítottam s nevelsége nekünk tünik fel még is, mert később valótlanúgnak állítja állításomat, s miért? mert feléje is elhangzott a sic volo, sic jubeo szózat. És hogy ez állításom biztos alapon nyugszik, ide mellékelem az ugyancsak Bakos Gyula olvasó-egyleti jegyző ur által önként, minden pressio nélkül kiállított bizonylatot, mely így hangzik:

Bizonylat. Alulírottak bizonyítjuk, hogy a szent-andrási olvasó-egylet januar 18-án tartott választmányi gyűlésében indítványba hozatott, hogy Verhovai Gyula urhoz részvét nyilatkozat küldessék. A részvét nyilatkozat Bakos Gyula olvasó egyleti jegyző ur által megis iratott és rendeltetése helyére el is küldetett. Szent-András febr. 5. 1880. Bakos Gyula olvasó-egyleti jegyző. Csomák István olvasó-egyleti könyvtárnok. A részvét-nyilatkozatban, mely rendeltetése helyére el is küldetett, minden név után oda volt írva: „olvasó-egyleti jegyző”, „olvasó-egyleti választmányi tag”, „olvasó-egyleti tag” sat. sőt mást, mint olvasó-egyleti tagot alá sem engedtek írni, mert én is oda akartam írni nevem, de minthogy az olvasó-egyletnek tagja nem vagyok, e szándékomtól elűtettem. ZSI KÁROLY.

Ház- és szőlőskert eladás.

A selyem-utezán 162-ik sorszám alatti szilárd anyagból épült jó berendez sű ház tágas udvar és kerttel, ugyszintén tágas istálló és kamarából álló melléképülettel; valamint a maczó-érben finom asztal, és

 kővidinka-borszőlővel

s nemes gyümölcsfákkal kiültett

!400 négyszög ölet tevő

szőlőskert

együttesen vagy külön-külön kedvező feltételek mellett

szabadkézből eladó.

A t. venni szándékozóknek **Ponyiczky János** takarékpénztárnok szolgál bővebb értesítéssel.

*) Az e rovatban közlöttekért a beküldöt illeti a felelősség

HIRDETÉSEK.

Poudre de Serail.

Blaháné Louiza művésznő kedvencez arczpora.

Ezen arczpor vegytanilag tökéletesítve, minden ártalmas szerek-től mentes és oly kitünő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddig a kül- és belföldön készített porokat sokszorosán felülmulja; agymérvü federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arcznak és a testszínnek illy és természetes színezetet kölcsönöz, úgy hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitünő hatásaiért Blaháné Louiza asszonyság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerez urnak BUDAPESTEN.

A Poudre de Serail, melyet ön feltalált valóban kitünő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpor-nál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságaiért jövőben mint kedvencez arczporomat kizárólag fogom használni, és meg vagyok győződve, hogy felmulhatatlan jóságaiért általános elismerésnek fog orvendeni.

Tisztelettel

BLAHA LOUIZA.

Creme Pompadour.

Az illatászat terén jelentékeny párisi kitünőségekkel való összeköttetésem folytan sikerült a világhírű és föltötte hatásos, „Creme Pompadourt” egész eredeti tisztaságában és erejében előállítanom. Ez azon szer, mellyel a hírneves asszony egész aggkoráig fönn tudta tartani csodaszépsége: a nélkül, hogy az egészségének ártott volna; azért nem mulaszthatom el a t. holgyvilágnak azt a leghathatosabban ajánlani.

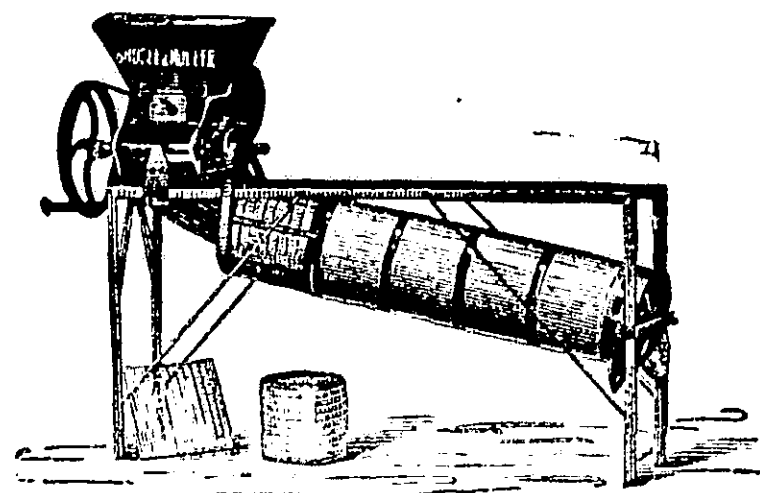
E kitünő szer jóval felmul minden eddigi e nemu gyártmányt. Egy tegely ára használati utasítással 1 frt 60 kr.

Csak azon készítmény valódiságaiért kezeskelem, mely veljegyemmel el van látva. — Legnagyobb választék valódi francia és angol illatszerekben.

Minden doboz POU-DRE DE SERAIL, a mellekelt bejegyzett veljegygyel van ellátva, 60 kr. és 1 frt dobozokban; valódi minőségben csupan a fe talalónál Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerez a „Virág királyné”-hoz Budapest. koronaherezeg-uteza 2-ik szám kaphato.

10-5

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Brogle J. és Müller

gép-

és rosta-lemez gyára

Budapesten,

a Margit-híd közelében, készít

Trieuröket (konkoly választó) 6 különféle nagyságban.

Trieur hengereket malnok számára.

Koptatókat,

Szelelő rostákat,

Szitákat és rostákat, eséplő gépek számára.

50-1

Értesítés!

Tudatom a tisztelt szarvasi közönséggel, miszerint a rég nyilvánult kívánalomhoz képest

ruha- és szabó-tüzletem

ellátásához Budapestről

egy kitünő szabászt

szerződtetem, névszerint Hanák Józsefet, ki mindennemű

úri-öltönyöket

kiváló csinnal készít.

Ajánlom egyszersmind nagy választékú

RUHAKELME-

és

kész férfi ruha-raktáromat

mely a legdivatosabb darabokkal van ellátva.

Minden czikkért teljes jótállást vállalok, s biztosítom

a legjutányosb árakat.

Vidéki megrendelések a legpon-tosabban eszközöltetnek.

Konyecsnyi András,

Szarvason.